

Nr 109.

Av herr **Lindley**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

I den till riksdagen avlämnade kungl. propositionen nr 111 med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet, har Kungl. Maj:t i likhet med den för ärendets utredning tillsatta kommittén yrkat på alla arbetares upptagande i en gemensam lag. Vad själva principen angår, så torde däremot icke vara något att anmärka från undertecknads sida, men givetvis är det svårt att vid en sådan generalisering kunna få fram bestämmelser som äro lika tillfredsställande och anpassbara i alla olika sysselsättningar. Synnerligast är så förhållandet beträffande sjöfarten och möjligen även för andra liknande sysselsättningar. I stort sett har detta dock lyckats utmärkt bra.

Undertecknad vill emellertid i föreliggande motion endast upptaga spörsmålen om sjöfolkets olycksfallsförsäkring, så mycket mera som jag har mig bekant att en annan motion ämnar väckas upptagande övriga industriarbetares önskemål.

Sjöfolkets intressen äro här fullt identiska med alla övriga arbetares i att få ett verksamt ekonomiskt skydd mot nöd och lidanden, för såväl sig själva som för sina anhöriga till följd av olycksfall i arbete. Under de senast förflutna 15 åren, sedan lagen om ersättning för olycksfall i arbete trädde i kraft, har det då uteslutna sjöfolket fått vidkännas mycket lidande och fått lämna en stor extra tribut i offer utan något som helst skydd efter iråkade olycksfall i arbete. Trots upprepade löften från statsmakternas sida har lösningen av deras olycksfallsförsäkringsfråga gång efter annan undanskjutits, vadan ett ytterligare uppskov nu icke längre kan försvaras. De ha även moralisk rätt att efter en så pass lång väntan, där alla sjöfartsidkande länder med undantag för Ryssland sedan åtskilliga år har löst detta spörsmål, nu få en lag som nöj-

aktigt fyller alla berättigade anspråk på en tillfredsställande olycksfallsförsäkringslag. Med stöd häri, anser undertecknad det önskvärt och behövt att vissa ändringar och tillägg göras till det framlagda lagförslaget.

Redan i förslaget första punkt mötes man av en snäv begränsning i olycksfallsförsäkringslagens omfattning, enär den ej täcker en hel del ofta förekommande olycksfall i nära — om ej omedelbar — förbindelse med själva arbetet, såsom exempelvis ombordstigning i smärre farkoster för transport ombord till fartyg och omvänt. Samma förhållande gäller även för transport av annat arbetsmanskap till fartyg, där arbete skall utföras, återtransport samt passerandet av dåligt upplysta hamnspår, där vagnsväxlingar äga rum och där arbetare tidtals äro nödsakade att krypa under vagnar för att komma till eller ifrån arbetet. Fall har dessutom kommit till vår kännedom då sjöfolk anställda å fartyg, där redaren frivilligt har låtit verkställa försäkring, efter verkställd avmönstring med omedelbar gång ombord för att avhämta sina tillhörigheter, då blivit skadade ombord, men på grund av skedd avmönstring blivit förvägrade all ersättning. Olycksfallsersättningen borde därför rättvisligen omfatta även gång till och från arbetsplatsen, synnerligast på de sträckor, där sådan gång är förenad med särskild olycksfallsrisk.

Kommerskollegium har för övrigt allaredan påpekat de möjligen inträffade fall, då sjömän kunna ådraga sig skada eller förolyckas under försök att rädda människoliv och borde § därför även i detta stycke givas en sådan räckvidd, att dylika eventuella olyckshändelser ställas under försäkringslagens skydd.

Den andra stora anmärkningen, som med fog kan riktas emot lagförslaget, är dess begränsning till att omfatta endast uppenbara olycksfall, men icke medtager — som kommittén föreslår — jämväl sådana fall, där sjukdom förorsakats av särskilt giftiga, vid arbetet begagnade ämnen. Men icke ens denna av kommittén föreslagna ordalydelse täcker helt denna fråga, vad sjöfolkets skyddskrav beträffar. Många fall ha ju kommit till allmänhetens kännedom, där sjukdom — t. o. m. dödsfall — ha inträffat ombord å fartyg genom farliga lasters avdunstningar och genom kolosförgiftningar till följd av olämpliga eldstäder m. m. Nog har väl en sjöman, som genom sin arbetsgivares förvållande blir utsatt för dylika faror till liv och hälsa, samma moraliska rätt till ersättning som den, vilken genom annat olycksfall har blivit skadad eller ljutit döden till följd av olycksfall i arbetet i vanlig mening. Sammaledes är även förhållandet beträffande sådana sjukdomar som »beriberi», malaria, gula febern, solstyg, kolera eller andra klimatsjukdomar, vilka

sjöfolket kunna ådraga sig under utövandet av sitt arbete i arbetsgivarens tjänst. Sjöfolket står dessutom i en sämre belägenhet än andra arbetare däruti, att de icke ha någon möjlighet att undandra sig dessa faror, utan bliva med lagens och myndigheternas hjälp tvingade att medfölja fartyget och ikläda sig därmed förbundna risker. Att under dessa förhållanden utesluta sådana skador från försäkringsskyddet är en uppenbar orättvisa, som lagstiftaren icke bör medverka till.

Redan på grund av det ovan sagda och av efterföljande anmärkningar framstår det som ett behov, att det i 5 § föreslagna försäkringsrådet redan från början uppdelas på tre avdelningar, omfattande var sin speciella gren av försäkringsfrågorna, såsom industri, handel och sjöfart, jordbruk. Det förefaller mig nämligen bliva ytterst svårt, även med ett mycket allsidigt sammansatt råd att kunna behärska och sakkunnigt bedöma den mångfald fall, varom här kan bliva fråga.

Vad de i 6 och 7 §§ föreslagna ersättningsbeloppen beträffar, så kunna ju de anses vara en betydande förbättring gentemot förutvarande låga ersättningsgrunder, men även med detta erkännande kvarstår dock, att en tredjedel av den i arbetsgivarens tjänst ådragna skadan måste bäras av den skadade själv. Att under nuvarande förhållanden yrka på någon allmän förhöjning av understödsprocenten eller höjning av maximibeloppet torde icke ha några större förutsättningar för att kunna genomföras, vadan intet sådant yrkande skall göras. Det förefaller dock, som om någon smula förbättring skulle kunna göras beträffande efterlämnade ankors livräntor, där det föreslagna årsbeloppet av *en fjärdedel* av den avlidnes årliga arbetsförtjänst synes vara alltför låg för att kunna giva en änka något verksamt stöd, synnerligast om hon har ett barn som binder henne vid hemmet och hindrar annan arbetsförtjänst. Denna årsränta borde därför, utan att i större grad rubba förslaget grunder, kunna höjas till *en tredjedel* av den avlidnes årsförtjänst. Även förefaller det som om man i de undantagsfall, då en genom olycksfall avliden person lämnar efter sig ett eller flera föräldralösa barn, att livräntan för dessa sättes till ett högre belopp än de annars utgående, t. ex. *en fjärdedel* av barnförsörjarens årliga arbetsförtjänst. Dessutom borde i lagförslaget finnas någon uttrycklig bestämmelse om graduell stegring av livräntan till sådana personer, som i unga år och efter låga inkomstberäkningsgrunder ha blivit invaliderade.

Slutligen står 6 § i ett visst motsatsförhållande till sjölagens bestämmelser om skyldigheten för redaren att utbetala oavkortad hyra under den tid sjuk sjöman befinner sig ombord och utan avdrag av

vissa karenstidsdagar. Efter vilka grunder skall i så fall sjömannens sjukpenning utgå? Efter olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser eller enligt sjölagen? Även är redaren enligt sjölagen skyldig att bekosta avliden sjömans begravning, där så låter sig göra. Spolas han överbord eller förolyckas med fartyget eller dör på havet långt från land, så blir ju denna börda icke så värst betungande. Lagförslaget är ingalunda klart, huru som i dessa fall skall förfaras. Visserligen framgår det av motiveringen, att Kungl. Maj:t framdeles har tänkt sig att reglera dessa förhållanden genom en kungl. förordning, men då stå ju två av riksdagen antagna lagar i motsättning mot varandra. Bäst vore därför, om även dessa förhållanden uppmärksammades av det för lagförslagets granskning tillsatta utskottet.

Frågan om ersättningens nedsättande eller indragning i händelse av att den skadade ej ställt sig till efterrättelse gällande ordningsföreskrifter kan bliva en källa till ständiga tvister, synnerligast med de försäkringsbolag, vari arbetsgivarna själva äro intresserade. De flesta genom dylik uraktlåtenhet uppkomna olycksfall ha helt visst sin grund i det av arbetsgivarne införda ackordsarbetssystemet, där arbetet måste forceras, för att arbetaren skall kunna intjäna en dräglig daglön. Det kan då befaras, att man söker komma ifrån dessa ersättningsskyldigheter genom några allmänna anvisningar eller föreskrifter, som icke kunna helt efterföljas. Blev riksförsäkringsanstalten enda försäkringsställe, så bortföle givetvis det väsentligaste i här framställda anmärkning, enär arbetsgivaren då icke skulle ha något större personligt ekonomiskt intresse av att vägra olycksfallsersättnings utbetalande. Under för handen varande omständigheter måste därför undertecknad yrka på paragrafens omformulering i överensstämmelse med kommitténs förslag.

Visserligen finnes det i 33 §, ifråga om besvär's ingivande, stadgat, att försäkringsrådet är oförhindrat att till prövning upptaga för sent inkomna besvär, därest rådet finner omständigheterna därtill föranleda, men någon skyldighet föreligger icke ens för sådana fall, där besvär uppenbarligen icke ha kunnat insändas inom angiven tid. Man kan dock tänka sig sådana fall, exempelvis för sjöfolks vidkommande, där en sjöman har blivit överlämnad till sjukhus i en fjärran liggande hamn och där endast postgången tar mera än den utsatta besvärstiden i anspråk. Frågan skulle kanske kunna ordnas genom inskjutandet av endast några få ord t. ex. »postgångstiden oberäknad».

Undertecknad ber därför att med stöd av vad ovan har blivit anfört få yrka på, att i lagen måtte införas följande tillägg och ändringar,

med hemställan till utskottet att verkställa sådana omformuleringar, som kunna visa sig vara behöfliga:

1 §.

Envar arbetare är, där ej nedan annorlunda stadgas, enligt denna lag försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet samt för skada uppkommen på väg till eller ifrån arbetsplatsen, över på förhand fastställda vägsträckor.

Försäkringen omfattar dessutom ådragen skada vid försök att rädda människoliv.

Kostnaden — — — — — arbetsgivaren.

2 §.

Såsom skada till följd av olycksfall i arbete anses i denna lag jämväl sjukdom, som förorsakats av särskilt giftiga, vid arbetet begagnade ämnen samt vid anställning å fartyg ådragna skador såsom smittosamma och klimatiska sjukdomar, lastens avdunstning eller kolosförgiftning.

7 §.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall i ersättning utgivas

a)

b)

Till änka — — — — —
motsvarande en tredjedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, samt
till varje — — — — — en sjättedel av
arbetsförtjänsten; är barnet fader- och moderlöst, höjes livräntan till en
fjärdedel av arbetsförtjänsten;

dock att — — — — — årliga arbetsförtjänst.

25 §.

Ställer sig den skadade icke till efterrättelse anordning eller föreskrift om sjukhus- eller läkarvård, som givits på grund av denna lag, må, där skadan väsentligen förvärrats därigenom, att den skadade i följd därav kommit att sakna lämplig vård, den i denna lag stadgade ersättning skäligen nedsättas eller indragas.

Lag samma vare, där genom försummelse av den skadade under-
rättelse om olycksfallet enligt 20 § icke lämnats.

33 §.

Över beslut — — — — — å trettionde dagen, postgångstiden
oberäknad, efter det klaganden — — — — —
ej föras.

Stockholm den 25 april 1916.

Charles Lindley.
